heerub, s. o. koondub teatud soodsaisse uulesse, sellal kui äri-uuli nurgatagune asend on sageli alaväärtuslik või koguni väärtuseta (Lutsu, Magasini uul) (46) (47). Ruumikute üürihinna ebaühtlane levimine ärila ääreosis ning ärilajäsemete kodarlevimine näitab, et Tartu ärila kuulub oma spetsiifiliste funktsioonide poolest aktinomorfse (aktinosfäärium!) city tüüpi. Pealegi on ta asümmeetriline, sest loodes puudub tal kodarjäse ja kirdes on see vähema ulatusega kui lõunakagus; seal küünib märgatav äristus Kaarlilinna südameni ja peaaegu linna-ääriseni. Selle selgituseks olgu viidatud rahvastustiheduse planigrammile (XXVII), mis üksikasjus kommenteerib äristuse levimise lisapõhjusi ning näitab ka rahvastiku *pro* ha ja *in loco* agglomeratsiooni mõju äristusse. Lõppeks püüab keskme graviteeruv jõud linnasüdamesse koondada kääbus- ja jugu-tööstusettevõtteid võrdlemisi suuremal määral kui mujale: 19 patendiühikut *pro* ha või 9 ühikut 100 elaniku kohta.

Kõige selle majutamine nõuab rohkesti ruumi ja tõrjub linnasüdamest puhtkorterimajad peaaegu täiesti eemale (vt. planigr. XXII). Samuti osutab korteristus (vt. planigr. XXIII) võrdlemisi väikest korteriarvu linnasüdame majus (keskm. 3,3 korterit elamus), olgugi et need — nagu juba varemalt selgitatud (vt. plaan XIV ja XV) — esindavad suurimaid ruumikuid kogu linna ulatusel. See n. n. linnasüdame õõnestuse (Aushöhlung des Stadtkernes) (136) (140) nähtus rööbiti puhtelamute protsendi keskpageva suurenemisega on vaid kaassuhtlev tagajärg linnakeskusse koonduvate asutiste agglomeratsioonist. Sellest sõltub ka elamute keskmise korteriarvu algne positiivne ja 1,0 ning 1,5 km vahemikus järgnev negatiivne korrelatsioon keskmekaugusega (vt. tabel XX).

Tabel XX: Sargade keskmine keskmekaugus ja korterite keskmine arv elamus.

Corrélation entre la distance du centre de la ville et le nombre moyen des appartements d'une habitation.

Korterite keskmine arv elamus : y		Kaugus linnakeskmest km-eis : x										Kokku
		0—0,25	0,25—0,5	0,5—0,75	0,75—1	1—1,25	1,25—1,5	1,5—1,75	1,75—2	2—2,25	2,25—2,5	
	1	89	288	348	220	604	1 685	197	441	**1 097**	**60**	5 029
	1—2	33	460	375	984	64	—	**1 115**	**1 919**	465	—	5 412
	2—3	**612**	**1 264**	1 754	2 431	769	708	203	82	792	—	8 615
	3—4	147	507	**2 161**	1 545	**3 331**	1 139	894	458	—	—	10 182
	4—5	189	953	1 892	**3 025**	2 456	744	757	436	—	—	10 452
	5—6	113	—	1 026	1 783	1 883	**3 434**	**1 451**	—	—	—	9 690
	>6	—	1 171	—	160	1 501	1 478	106	—	—	—	4 416
	Kokku	1 183	4 643	7 556	10 148	10 605	9 188	4 723	3 336	2 354	60	53 796

Korteriruumid eemaldatakse, ärid ja muud asutised pürgivad, tõrjudes siit magava rahvastiku (Schlafbevölkerung!) välja. Linna kese on seega linnaliste suhete koondus- ja sõlmekoht. Siiski ei tähenda linnakeskme kujunemine [1]) Tartus

1) city moodustumine, the growth of city, Kernbildung.